

400 5 ^e E	500 6 ^e E	600 7 ^e E	700 8 ^e E	800 9 ^e E	900 10 ^e E	1000 11 ^e E	1100 12 ^e E	1200 13 ^e E	1300 14 ^e E	1400 15 ^e E
MIDDELEEUWEN										
Vroege ME				Hoge ME (ME eenheidscultuur)				Late ME: Herfsttij (mix ME-Renaissance)		
Oudgermaanse literatuur Oudscandinavische literatuur						Italië: RENAISSANCE Humanisme				
				Karolingische Renaissance - <i>chansons de geste</i> - Karelromans	Beowulf-epos	Aristocratische literatuur (hoofs, liefdesideaal) - Hoofse ridderroman (klassiek, Brits, Oost.) - Hoofse minnellyriek / Troubadourslyriek <i>Bernard de Ventadour</i> - Dierenverhalen (satirisch-allegorisch) Burgerlijke literatuur - Vagantenlyriek (<i>Carmina Burana</i>) - Kortproza (<i>boerden, fabliaux</i>)			Late ME	
						Dante - dolce stil nuovo - wet. werken		Novelle: (burgerlijk) <i>Boccaccio</i> <i>Chaucer</i>	Villon satirisch, burlesk, miïkritisch	
								Renaissance Literatuur + Sonnet <i>Petrarca</i>	Humanisme <i>Erasmus</i> <i>More</i>	

1500 16 ^e E	1550 16 ^e E	1600 17 ^e E	1650 17 ^e E	1700 18 ^e E	1750 18 ^e E
NOORDEN: RENAISSANCE MANIËRISME Humanisme (burgerlijk)		Maniërisme BAROK		CLASSICISME → leidde tot verstarring	
<u>Humanisme</u> <i>Erasmus</i> <i>More</i> homo trilinguis, taalzuivering, homo universalis, empirie, kosmopolitisme, universeel		<u>Humanisme: De Montaigne Renaissance</u> - Literatuur: <i>De Ronsard</i> - Drama: <i>Shakespeare</i> (+ Sonnet) <i>Lope de Vega</i> (mantel-degen)		<u>Maniërisme</u> (aristocratie - klein) - Poëzie: <i>Donne</i> - Roman: <i>De La Fayette</i> Barok (Kerk & burgerij - groot) - Epos: <i>Milton</i> - Drama: <i>Calderón, Vondel</i>	
Ontstaan moderne roman: Novelle, Amadische roman, Pastorale roman, Picareske roman ↳ <i>Jorge de Montemayor</i>		- verval, cultuurpessimisme, kapitalisme, sociale onrust (boerenopstanden) - individualisme, existentiële en pessimistische thematiek		<u>Classicisme</u> (Frankrijk > Europa) - Drama <i>Corneille</i> (blijspel-tragedie) <i>Racine</i> (tragedie) <i>Molière</i> (blijspel-klucht-komedie) <i>Bossuet, Fénelon, Malherbe</i>	
<u>Renaissance</u> - heropleving antiek cult. ideaal - wisselwerking arist. ~ burgerlijk - ME habitus → nieuwe habitus		- vitalistisch, aards, hedonistisch - overdonderende <i>stilus ornatus</i> , triomf en bombastisch		- aristocratie, hof + burgerij - 'totalitair' kunstbeleid, slaafs, academisme, regelethetica, ↓ = onpersoonlijk - anciens ↔ modernes <i>Poussinistes</i> ↔ <i>Rubensistes</i> - rationaliteit, discipline, imitatio - taalzuivering (<i>Pascal, Descartes</i>)	
<u>Pseudoclassicisme</u> burgerij = nieuwe cultuurdrager / stad = cultuurcentrum <u>Pseudoclassicistische</u> zedenkomedies (stereotiep, psycholog., liefde) - Restauration Comedy: <i>Congreve, Gay</i> - Comédie Larmoyante: <i>De Marivaux, De Beaumarchais</i> Rococoliteratuur (virtuoos, sierlijk): <i>Wieland, (Pope)</i> Verlichting (democratie, rational., scepticisme, verdraagz., pragmat.) - Encyclopedie: <i>Diderot & D'Alembert</i> – Filosofie: <i>Rousseau</i> - Filosofisch geïnspireerd: <i>Lessing, Diderot, Voltaire, Pope</i> - Burgerlijke zedenroman: <i>Defoe, Swift, Fielding</i> - Sentimentele zedenroman: <i>Richardson, Sterne, Prevost</i> Preromantiek (schoonheid, emotionele, irrationele, originaliteit) <i>Rousseau</i> (subjectieve emoties); <i>Goethe</i> (Sturm und Drang); <i>Thomson</i> (natuur); <i>Gray</i> (Graveyard poetry); <i>Von Herder</i> (volksziel); <i>Walpole, Radcliffe, Lewis</i> (Gothic Novel); <i>MacPherson</i> (verleden)		ROCOCO			

1800 19 ^e E	1850 19 ^e E	1900 20 ^e E	(2 kolommen niet meer chronologisch)
ROMANTIEK – Romantisch realisme		HISTORISCHE AVANT-GARDE-BEWEGINGEN (1910-1930)	
autonomie, individualistisch, kunst als oppositie <u>Romantiek</u> - persoonlijke poëtische reflectie: <i>Wordsworth, Hugo</i> - creatie: <i>Wordsworth, Coleridge</i> - genie; Byronic Hero; <i>mal du siècle; poète maudit</i> - originaliteit, regelvrijheid, stilistische eenvoud - geniaal individu: <i>Lord Byron, Goethe, Schiller, Von Kleist, Stendhal, Heine, De Lamartine</i> - ethisch genie ↔ banale wereld: <i>PB Shelley, Keats</i> - irrationeel: ongeremde passionele emotie: <i>Goethe, PB Shelley, De Musset, Novalis (Sehnsucht)</i> - escapistische motieven: <i>Wordsworth</i> (natuur), <i>Hoffmann, M Shelley, Poe, Stevenson, Stoker, Coleridge</i> (bovennat.), <i>Blake, Scott, Chateaubriand</i> - relig. motieven: <i>Blake, Coleridge, Goethe, Lamartine</i> Realisme in het kader van de Romantiek - sociale thema's (emancipatie, vrijheid): <i>Sand, Hugo</i> - emotionaliteit/maatsch. druk: <i>Stendhal, De Balzac</i>		conservatief cultuurpessimisme: <i>Spengler, Ortega y Gasset, Unamuno</i> ↔ establishment, ↔ artistieke elite, ↔ tradities Futurisme: parole in libertà: dyn. vrij taalgebruik <i>Marinetti, Majakovski</i> Expressionisme: antiburgerlijk, Reihungsstil <i>Trakl, Stadler, Heym, Benn, Van Ostajen, Cendrars</i> Dadaïsme: radicaal, internat., nihilist./anarchist. <i>Tzara</i> (Zwitserland) – '50-'60: neodadaïsme Surrealisme - Voorlopers: <i>Rimbaud, Mallarmé, Jarry, Lautréamont, Apollinaire</i> - Vertgw: <i>Bréton, Soupault, Aragon, Eluard</i> - Kenmerken: le merveilleux (het wonderbaarl.) écriture automatique, kunst & leven verenigen, groteske & fantastische droombeelden zwarte humor in strijd ↔ rational. & miïdwang	
REALISME, NATURALISME, SYMBOLISME wetenschap & objectiviteit (<i>Marx, St Simon, Comte</i>) <u>Realistische roman:</u> maatschapp./psychol. context, alledaags, objectieve observatie (<i>in med. res, flashb.</i>) - Frans: <i>Flaubert, Zola</i> (naturalisme) - Brits: <i>Dickens, Thackeray, Brontë, G Eliot</i> - Russisch: <i>Toergenjev, Dostojevski, Tolstoj</i> (psychologisch realisme) <u>Realistisch / Naturalistisch drama</u> <i>Ibsen</i> (NW), <i>Strindberg</i> (ZW), <i>Hauptmann</i> (D), <i>Heijermans</i> (N) <u>Symbolisme:</u> suggestief, symbolen, impressie, introspectie, liefdesmotief, magie, decadentisme - Voorlopers: <i>Baudelaire, Mallarmé, Verlaine</i> (→ poètes maudits: <i>Villon, Bellman, Baudelaire, Dylan, Thomas, Lautréamont</i>) - Poëzie: <i>Valéry, Rilke, Yeats</i> (laat-symbolist. 20 ^e E) - Theater: <i>Maeterlinck</i> (drame statique), <i>Tsjechov</i> - Proza: <i>Huysmans, Wilde, Rodenbach, D'Annunzio</i>		roman NEOREALISME (psychologisch realisme) <i>Henry James, Mauriac, Greene, Bernanos</i> MODERNISME: probleemromans, analyse v/d cond. humane, stream of consc., monol. intérieur <i>TS Eliot, Joyce, Faulkner, Mann, Musil, Kafka, Sartre, Camus, Proust, Woolf, Conrad, Döblin, Dos Passos</i> POSTMODERNISME (radicaler dan modernism) <i>Borges, Pynchon, Cortazar, Eco</i> POSTKOLONIALE WERELD <i>Marquez, Neruda, Mishima, Solinka, Rushdie</i> Roman & Genderproblematiek theater REALISTISCH-NATURALISTISCH <i>Shaw</i> (UK), <i>O'Neil, Miller, Albee</i> (US) AVANT-GARDETHEATER - Expressionistisch: <i>Brecht</i> (episch theater) - Surrealistisch: <i>De Ghelderode</i> (surreal. visioenen) - Modernistisch: <i>Beckett</i> (theatre of the absurd)	